WIKIPEDIA

Tus

Dhyworth Wikipedya, an godhoniador rydh

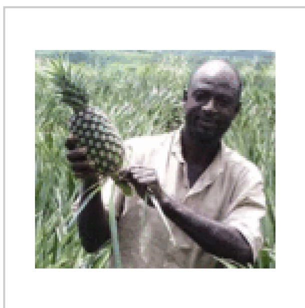
Tus, po **pobel** (unnplek **den**), yw eseli an ehen *Homo sapiens*. Gnasow kemmyn a dus a-dreus an norvys yw skientoleth ha godhvos, yeth, kowethas, ha gonisogeth. Yth esplegyas an ehen dhenel yn Afrika, ha'y wosa omystynna a-dreus an bes oll saw Antarktik. Yma nebes 6,450 milvil a dus y'n bes y'n eur ma.

Esel tevesik a'n ehen ma a'n gelwir **gour** (liesek **gwer)**, (ha'n ger *den* a styr person gorow treweythyow ynwedh). Esel tevesiges a *Homo sapiens* yw **benyn** (liesek **benenes**), po hwath **gwreg**. Esel yonk yw **flogh** (liesplek **flehes**) po **baban** rag tus pur yonk; y hellir leverel **mowes** mars yw an flogh benow po **maw** mars yw gorow.

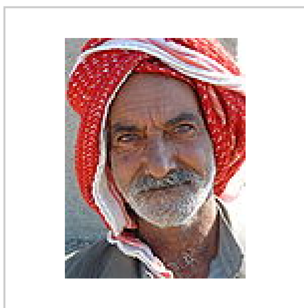
An ehen dhenel a via a-dro dhe 400,000 bloodh, war-lergh tus skiensek y'n eur ma. Y hwra tus rann a'n urdh *Primates*, unn bagas a vronviles ow komprehendya appys, simes, lemours ha tarsirs keffrys. An nessa ehennow dhe dus y'n urdh ma yw *Pan troglodytes* (an chimpansi kemmyn) ha *Pan paniscus* (an bonobo).

War dhiw war y hell tus kerdhes – ottomma gnas posek a'gan linyeth esplegyansek. Tus a's peus garrow pur hir may's kehevelir dhe re *Primates* erel. Hirder kresek tevesigesow an bes yw a-dro dhe 159 cm (y'n Gwlaskor Unys, 164 cm); huni tevesigyon yw adro dhe 172 cm (y'n Gwlaskor Unys, 178 cm).

Govenek bewnans a dus a-dreus an bes yw 65 bloodh rag benynes ha 61 bloodh rag gwer; mes yma dyffransow meur y'n niverow-ma y'n eyl gwlas ha'n aral. Govenek bewnans yn Japan yw 81 bloodh; huni yn Zambia yw 37 bloodh (gras yn arbennek dhe AIDS).

Gour yn Ghana

Gour koth yn Irak

Teylu yn Indonesi

Dhyworth "https://kw.wikipedia.org/w/index.php?title=Tus&oldid=175470"

Diwettha chanj an folen ma a veu an 12 Du 2019, dhe 17:28.